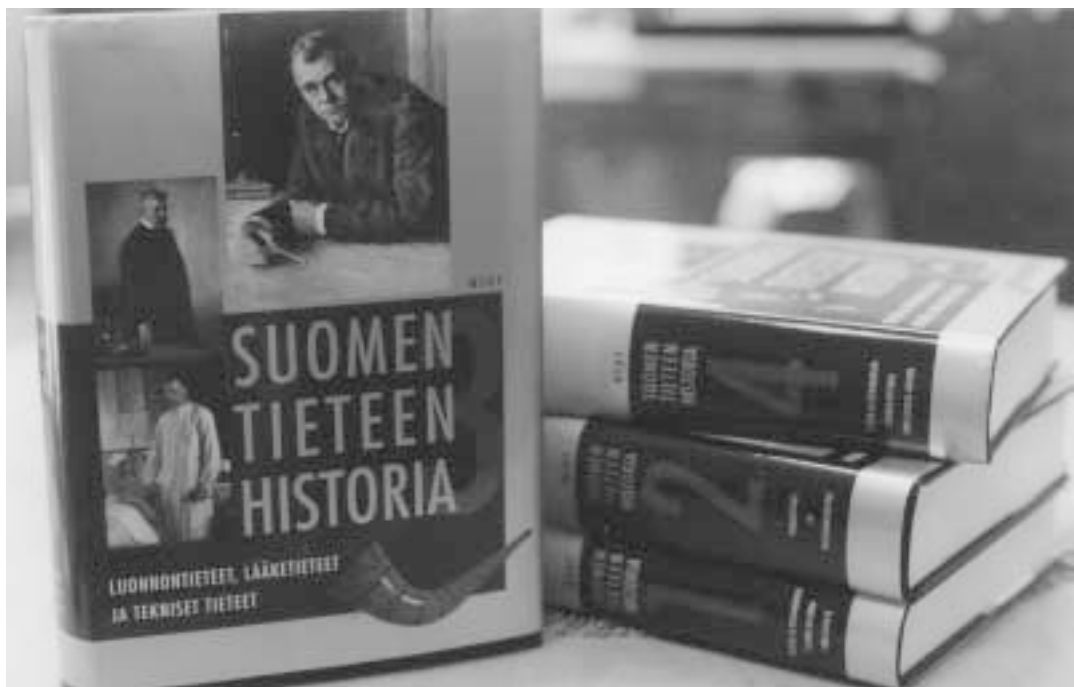

Tiedehistoriaa niin että heikompaa hirvittää

Tuskin on viimeinen osa järkälemäisestä **Päiviö Tommilan** päätoimittamasta *Suomen tieteen historia* -sarjasta (neljä osaa, 2575 sivua ja 8,019 kiloa) ilmestynyt ja arvioitu, kun jo ilmestyi sarjan eräänlainen jatko-osa: tiivistelmä, yksiosainen yli 300-sivuinen *Suomen tieteen vaiheita* -teos. Tämän jälkimmäisen niteen toimittajina ovat Tommila ja **Aura Korppi-Tommola**, julkaisijoina Yliopistopaino Kustannus ja Tieteellisten seurain valtuuskunta. Kirja julkistettiin valtuuskunnan vuosipäivänä 1.10. Tieteiden talolla.

Uusi kompakti nide puoltaa paikkaansa jo sik-sikin, että sen kanssa voi viihtyä vaikkapa soh-valla – toisin kuin näiden aiempien tiiliskivien kanssa (uusi nide on pehmeäkantinen, ja paino-kas sisältönsä painaa 761 g).

Mutta ei tieteen historia tähänkään jää. Seu-raavaksi ollaan laatimassa tämän yksiosaisen ni-teen pohjalta myös ainakin englannin kielistä lai-tosta.

Tieteessä tapahtuu -lehteä jo yli 7 500 sivua

Tieteellisten seurain valtuuskunnan vuosipäiväjuhlassa 1.10. juhlittiin paitsi samana päivänä julkaistettua *Suomen tieteen vaiheet* -kirjaa, myös 20-vuotiaasta *Tieteessä tapahtuu* -lehteä. Ensimmäisenä viitenä vuonna lehti oli lähinnä laajennettu jäsenkirje, 10–20 sivuinen nide, jatkuvan kasvun tuloksena viitisen vuotta sitten lehti saavutti nykyisen keskimäärin 80–88-sivun laajuuden. Tämän uuden niteen (7/2003) ilmestyttyä ylitettiin 7 500:n julkaistun sivun raja. Kirjoittajia on ollut yli 550.

Jutikkalalle elämäntyöpalkinto

20 vuotta täyttänyt Lauri Jäntin säätiö luovutti 2.10. ensimmäisen kunniaapalkintonsa akateemikko **Eino Jutikkalalle** tunnustuksena vähintäänkin poikkeuksellisen pitkästä, laajasta ja merkittävästä elämäntyöstä tietokirjallisuuden parissa. Palkinto on suuruudeltaan 14 000 euroa.

Palkinnonjakotilaisuudessa muistutettiin, että Jutikkala väitteli jo vuonna 1932, ja hänen dosentuurinimityksestäänkin tuli tänä vuonna kulu-neeksi 70 vuotta.

Eikä tahti hiljene: Jutikkala on edelleen mukana mm. usean tekijän kolmiosaisen *Suomen maatalouden historia* -sarjan (julk. SKS) toimitustyössä.

Sarjan ensimmäinen nide ilmestyi syyskuussa.

Jutikkalan vauhtia päästiin seuraamaan myös valtuuskunnan vuosijuhlissa: rikkoutuneen hissin vuoksi akateemikko joutui kipaisemaan viidennen kerroksen juhlatilaan portaita pitkin takinliepeet heiluen.

Akateemikot Eino Jutikkala ja Olli Lehto kohtasivat TSV:n vuosipäiväjuhlassa. Aukeaman valokuvat Pirjo Mäenpää.

Geologit – vaiteliaisuuden mestarit?

”Ajankohtaisten asioiden suhteen näytämmekin samaistuvan liikaa tutkimiimme kiviin ja maaperään: ne kun eivät paljon puhua pukahda. Niitä pitää osata lukea. Se on melkoista mykkäkeskustelua. Olemme luonnossa (puskassa) viihtyviä pohdiskelijoita. Vaiteliaisuudessa varsinkin me suomalaiset olemme mestareita”. Näin kirjoittaa *Geologi*-lehdessä 2/2003 Brasiliassa vaikuttava Toni Eerola – lehden kolmannessa kirjoituksessaan! Samassa lehdessä on lisäksi julkaistu muutama Eerolan toista kirjoitusta kommentoiva puheenvuoro – jotka taasen ovat jatkoa ties kuinka pitkään jatkuneeseen keskusteluun ilmastonmuutoksista, kansalaisjärjestöistä ja käydyistä keskustelusta.

Tämä osoittaa jälleen kerran, että myytti vaikeavista ja keskustelua kaihtavista suomalaisista tuskin pitää paikkaansa. Kyllä täällä tiedeyhteisö keskustelee hyvin vilkkaasti, toppuutella melkein pitää (kuten *Tieteessä tapahtuu* -lehdessäkin välillä joudutaan tekemään).

Väärässä olemisen oikeus

Nöyryys suurten asioiden ja suurten Totuukien äärellä sykähdyttää aina. Siksi kuukauden mieta-lauseeksi *Tieteessä tapahtuu* -lehti nostaakin seuraavan:

”Vaikka luonnontieteellisessä tutkimuksessa johdonmukaisesti pyritään oikeisiin tuloksiin, tehdyt tulkinnat saattavat osoittautua kyseenalaisiksi lyhyelläkin aikavälillä. Suurempien traumojen välttämiseksi on syytä turvautua tiedeyhteisön kumulatiiviseen kokemukseen eli talonpoikaisjärkeen. [Charles] Lyell oli väärässä hylätessään geologisten prosessien yksisuuntaisuuden mahdollisuuden. Useimmat [J. J.] Sederholmin kronostratigrafisista tulkinnoista osoittautuivat vääriksi radiometristen iänmääritysten myötä. [...] Luonnontieteilijän perusoikeusturvaan kuuluu väärässä olemisen oikeus.” (Matti Vaasjoki, *Geologi* 6/2003).

Laittamatonta! Oikeusturva se luonnontieteilijälläkin on oltava.

Mikä on Suomen tieteen tila?

Suomalaista tiedettä ja tiedepolitiikkaa on viime vuodet suitsutettu kovin. Päivän pörssikurssi päivitetään seuraavan kerran 4. marraskuuta, jolloin julkistetaan Suomen Akatemian teettämä uusi *Suomen tieteen tila ja taso* -katsaus.

Einstein-palkinto jaetaan Helsingissä

Maailman kulttuurisäätiö jakaa tämän vuotisen Albert Einstein -palkinnon Helsingissä Säätytalolla maanantaina 17. marraskuuta. Tilaisuuden isäntinä Suomessa toimivat Suomen Tiedeseura ja Helsingin yliopisto. Palkinnon saa tänä vuonna Sir **Martin Rees**, Kuninkaallinen tähtitieteilijä. Palkinnon jakajina ovat suomalaisista isännistä rehtori ja professori **Ilkka Niiniluoto**, kansleri ja Tiedeseuran puheenjohtaja **Bertil Roslin** sekä professori ja Tiedeseuran pysyvä sihteeri **Carl G. Gahmberg**.

Suomessakin Rees on hyvin tunnettu: Tähtitieteellinen yhdistys Urso on julkaissut vuonna 2000 **Hannu Karttusen** suomentamana Reesin teoksen *Ennen alkua – Oma maailmankaikkeutemme ja muut*. WSOY:n julkaisemana puolestaan ilmestyi vuonna 2001 **Risto Vartevan** suomentamana teos *Avaruuden avainluvut*.

Suurella yleisöllä on tilaisuus kuulla Reesiä seuraavilla Tieteen päivillä 12.–16.1.2005; Rees on alustavasti lupautunut päivien avajaisesityksiksi.

Tieteen päivät puskevat eteenpäin

Seuraavien Tieteen päivien (12.–16.1.2005) ohjelmarunko valmistuu kovaa vauhtia; nyt puhujia on kiinnitetty jo lähes 100 ja lisää tulee. Päivien ohjelman pääkohdat tullaan julkistamaan vielä tämän vuoden puolella.

Poikkeuksellisesti Tieteen päivät pidetään tällä kertaa Helsingin yliopiston päärakennuksessa, koska perinteinen paikka Porthania on tuolloin remontissa.

Jan Rydman